

Sygnatura akt III U 87/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 08 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Elżbieta Majewska**

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Alina Darul

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 08 kwietnia 2014 r. w Koninie

sprawy **J. Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o odsetki

na skutek odwołania J. Z.

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 6.12.2013r. znak: (...)

Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje J. Z. prawo do wypłaty odsetek ustawowych za okres od 26.07.2012r. do 7.11.2013r. za opóźnienie w przyznaniu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy przysługującej ubezpieczonemu w okresie od 1.06.2012r. do 31.10.2013r.

Sygn. akt III U 87 / 14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 grudnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. odmówił J. Z. prawa do wypłaty odsetek od wypłaconego świadczenia za okres od 1.06.2012 r. do 30.11.2013 r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, że w razie ustalenia prawa do świadczenia orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego. Jeśli organ odwoławczy nie stwierdził odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu lub wypłacie świadczenia odsetki za opóźnienie należy ustalić w razie niedotrzymania ustawowego terminu do wydania decyzji uwzględniającej orzeczenie organu odwoławczego. Prawomocne orzeczenie organu odwoławczego wpłynęło do organu rentowego w dniu 9.10.2013 r., a decyzja realizująca ten wyrok została wydana w dniu 31.10.2013 r. po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego. Ponieważ Sąd nie orzekł w wyroku o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia oraz o wypłacie odsetek dlatego też brak podstaw do wypłaty odsetek na rzecz wnioskodawcy.

Z decyzją tą nie zgodził się J. Z. wnosząc odwołanie. Odwołujący domagał się wypłaty odsetek wskazując, iż prawomocny wyrok zapadł w dniu 27.08.2013 r. i to ZUS ponosi odpowiedzialność za przekroczenie terminów i opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego powołując się na argumenty podniesione w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił i zważył co następuje :

J. Z., ur. (...), pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 18.04.2011 r. Świadczenie to było przyznawane ubezpieczonemu okresowo, ostatnio na okres do dnia 31.05.2012 r.

W dniu 20.04.2012 r. odwołujący ponownie złożył wniosek w organie rentowym domagając się ustalenia prawa do renty na dalszy okres. Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 16.05.2012 r. a następnie orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS z dnia 14.06.2012 r. wnioskodawca nie został uznany za osobę niezdolną do pracy i w związku z tym decyzją z dnia 29.06.2012 r. ZUS II Oddział w P. odmówił mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Od powyższe decyzji ubezpieczony wniósł odwołanie do Sądu Okręgowego w Koninie i na skutek tego odwołania toczyło się postępowanie – sygn. akt III U 880/12. W celu wyjaśnienia okoliczności spornej i ustalenia czy wnioskodawca jest osobą niezdolną do pracy Sąd Okręgowy w Koninie w sprawie III U 880/12 dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych. Na podstawie opinii biegłego specjalisty kardiologa Sąd ustalił, że wnioskodawca jest nadal od dnia 1.06.2012 r. częściowo niezdolny do pracy na okres dwóch lat. Biegły na podstawie dokumentacji lekarskiej zgromadzonej w aktach sprawy oraz po przebadaniu wnioskodawcy dokonał odmiennej interpretacji niż lekarz orzecznik i komisja lekarska stwierdzając, że obiektywnie udokumentowana bardzo zła tolerancja wysiłku jest powodem uzasadniającym orzekanie dalszej niezdolności do pracy. Nie ma bowiem podstaw do stwierdzenia poprawy w stanie zdrowia wnioskodawcy a tym samym jest on nadal częściowo niezdolny do pracy. Organ rentowy w piśmie z dnia 7.05.2013 r. wniósł zastrzeżenia pod adresem opinii wskazując, że upośledzenie tolerancji wysiłku pozwala odwołującemu na wykonywanie lekkiej pracy fizycznej np. pracy umysłowej. Badany jest z wykształcenia filozofem i wykonywał prace umysłowe.

W odpowiedzi na powyższe zastrzeżenia biegły kardiolog wyjaśnił, że w zdolności do wykonywania pracy zawodowej chodzi też o to aby być dyspozycyjnym, a więc zdolnym przyjść codziennie do pracy, wejść po schodach itp. Podkreślił także, że płynność procesu orzeczniczego została u odwołującego zaburzona nakładaniem się innych schorzeń współistniejących i błędem jest twierdzenie, że jeśli odłożono wykonanie koronarografii z powodu możliwości spowodowania dodatkowego krwawienia z jelita to w tym czasie pacjent może normalnie pracować. Przeciwnie, zagrożenie nadal istnieje, a do czasu wyjaśnienia sytuacji pacjent musi się poddać ograniczeniom. Tak więc w ocenie biegłego, do czasu wyjaśnienia sytuacji klinicznej odwołującego i wykazania, że nie ma zwiększonego ryzyka lub, że ono wystąpiło nie można stwierdzić poprawy stanu zdrowia i odwołujący jest nadal częściowo niezdolny do pracy. Pozwany nie zgadzał się z treścią opinii i domagał się przeprowadzenia dowodu z opinii innego biegłego specjalisty kardiologa jednak Sąd Okręgowy powyższy wniosek oddalił. Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2013 r. sygn. akt III U 880/12 Sąd Okręgowy w Koninie zmienił decyzję z dnia 29.06.2012 r. i przyznał J. Z. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres dwóch lat od daty wstrzymania świadczenia. Powyższy wyrok uprawomocnił się w dniu 1.10.2013 r. Prawomocny wyrok wpłynął do ZUS w dniu 9.10.2013 r. W dniu 21.10.2013 r. ubezpieczony złożył w organie rentowym oświadczenie, iż w okresie od 1.06.2012 r. nie osiągnął żadnych przychodów i nie pobierał zasiłku dla bezrobotnych.

Decyzją z dnia 31.10.2013 r. ZUS II Oddział w P., wykonując prawomocny wyrok, przyznał ubezpieczonemu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1.06.2012 r. na okres do 31.05.2014r. Jednocześnie organ rentowy ustalił należność za okres od 1.06.2012 r. do 30.11.2013 r. w kwocie 39.544,47 zł i po odliczeniu zaliczki na podatek, składki na ubezpieczenie zdrowotne przekazał wnioskodawcy na rachunek w banku kwotę 31.978,47 zł. Powyższa kwota wpłynęła na konto odwołującego w dniu 8.11.2013 r.

Pismem z dnia 27.11.2013 r. J. Z. zwrócił się do ZUS o wypłatę należnych odsetek ustawowych począwszy od dnia 1.06.2012 r. W odpowiedzi na ten wniosek organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach ZUS oraz w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Koninie sygn. III U 880/12.

Zgodnie z treścią **art. 85 ust. 1** ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2013.1442.j.t.) jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Terminy ustalania i wypłacania świadczeń z ubezpieczenia społecznego określają natomiast przepisy ustawy z dnia z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U.2013.1440.j.t.). W świetle **art. 118 ust. 1 tej ustawy** organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

Zgodnie natomiast z **ust. 1a** powołanego przepisu w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

W przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, że prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy zostało odwołującemu ustalone orzeczeniem organu odwoławczego, o którym mowa w powołanych przepisach bowiem dopiero wyrokiem Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 27 czerwca 2013 r. sygn. akt III U 880/12 przyznano przedmiotowe świadczenie. Słusznie też wywodzi pozwany, że w tym wyroku Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji bowiem takie rozstrzygnięcie nie znajduje się w treści wyroku. W orzecznictwie ugruntowany jest jednak pogląd, że brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego, o którym mowa w art. 118 ust. 1 a ustawy nie pozbawia strony prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia (tak m.in. uchwała SN z 24.03.2011 r. I UZP 2/11, wyrok SA w Gdańsku z 9.05.2013 r. III AUa 1700/12). Tak więc fakt, że w sprawie sygn. akt III U 880/12 Sąd nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji nie pozbawiał sam w sobie odwołującego możliwości ubiegania się o wypłatę odsetek. Okoliczność czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność w tej kwestii może i powinna być badana w kolejnym procesie, w którym ubezpieczony domaga się wypłaty odsetek.

Podkreślenia wymaga, że art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS powinien być interpretowany w zgodzie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r., P 11/07 (OTK-A 2007, Nr 8, poz. 97). Wykładnię prawa, która doprowadziła Trybunał Konstytucyjny do tego rozstrzygnięcia, należy uwzględnić w rozpoznawanej sprawie, zwłaszcza że potwierdza ona wykładnię dominującą w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego. W uzasadnieniu powołanego wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził zaś, że przez pojęcie "wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności" z art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS należy rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Stąd też 30-dniowy termin na wydanie decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu - jednakże tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane

okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu, błędne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy), termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz w doktrynie ugruntowany jest pogląd zgodnie z którym wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, oznacza, że opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ten organ ponosi odpowiedzialność, choćby nie można mu było zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (tak m.in. wyrok SN z 21.04.2009 I UK 345/08, wyrok SN z 14.09.2007 r. III UK 37/07, wyrok SN z 21.06.2012 r. III UK 110/11). Sąd Najwyższy wskazał również, że błędy organu rentowego można podzielić na błędy w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędy w ustaleniach faktycznych, będące skutkiem naruszenia przepisów proceduralnych. Błąd w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa jest popełniany wówczas, gdy na podstawie prawidłowo i kompletnie zebranego materiału dowodowego i po ustaleniu niezbędnych okoliczności organ rentowy wydaje decyzję odmawiającą ustalenia prawa, ponieważ błędnie dokonuje interpretacji obowiązujących regulacji w przedmiotowym stanie faktycznym. W takiej sytuacji sąd nie uzupełnia ustaleń faktycznych dokonanych przez organ rentowy. Jeżeli zatem organ rentowy dokonał nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa, to ubezpieczonemu należą się odsetki od kwoty świadczenia przyznanego wyrokiem sądu liczone od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek.

Bardziej złożona jest prawna kwalifikacja błędu w ustaleniach faktycznych jako przesłanki uzasadniającej odpowiedzialność organu rentowego z tytułu wypłaty odsetek za opóźnienie. Możliwa jest bowiem sytuacja, że przyznanie prawa do świadczenia nastąpi na skutek ustaleń faktycznych sądu. Aby stwierdzić w takiej sytuacji, że organ rentowy nie ponosi za to opóźnienie odpowiedzialności, konieczne jest wykazanie, że w przepisany terminie ZUS nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia, z uwzględnieniem jednakże tego, czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność (uzasadnienie wyroku SN z dnia 21.06.2012 r. III UK 110/11).

W kontekście prawa do odsetek istotne jest więc stwierdzenie czy organ rentowy w ramach udzielonej mu kompetencji i nałożonych obowiązków podjął określone działania zmierzające do ustalenia prawa i wyjaśnienia związanych z tym okoliczności. W okolicznościach przedmiotowej sprawy istotne jest to czy z załączonej do wniosku dokumentacji medycznej lekarz orzecznik ZUS oraz komisja lekarska oceniając prawidłowo tę dokumentację mogli wywnioskować, że nie doszło do poprawy stanu zdrowia odwołującego skutkującej ustaleniem, iż jest on nadal częściowo niezdolny do pracy. Jeśli bowiem wydanie nieprawidłowej decyzji w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy byłoby następstwem niewłaściwej oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o to świadczenie dokonanej przez lekarza orzecznika lub głównego lekarza orzecznika oddziału albo też komisji lekarskiej (a więc następstwem niewłaściwych ustaleń faktycznych), to błąd taki należy uznać za błąd organu rentowego, powodujący jego odpowiedzialność na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

W przedmiotowej sprawie odwołujący dołączył dokumentację medyczną, na podstawie której biegły lekarz kardiolog uznał, że jest on nadal częściowo niezdolny do pracy. Jak wynika z opinii biegłego jego odmienna ocena zdolności do pracy od oceny dokonanej przez lekarza orzecznika ZUS i przez komisję lekarską ZUS wynikała z interpretacji przedłożonych w postępowaniu przed organem rentowym wyników badań i kompleksowej oceny tego stanu, przy uwzględnieniu wszystkich występujących u odwołującego schorzeń. Odpowiednie dowody istnienia takiej niezdolności do pracy były więc zgromadzone w postępowaniu przed organem rentowym wobec czego nie tylko mogły ale nawet powinny doprowadzić do przyznania prawa do renty choćby po analizie tej dokumentacji i przebadaniu wnioskodawcy przez komisję lekarską ZUS co miało miejsce w dniu 14.06.2012 r. W tej sytuacji organ rentowy miał więc możliwość przyznania ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy wcześniej niż w

wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 27.08.2013 r. W ciągu 30 dni od dnia badania przez komisję lekarską (a więc już w miesiącu lipcu 2012 r.) mógł wydać decyzję przyznającą ubezpieczonemu to świadczenie i wypłacić je w terminie ustalonym w decyzji tj. do 25 każdego miesiąca. Skoro więc do dnia 25 lipca 2012 r. pozwany nie wypłacił należnego świadczenia z tytułu renty, a brak wypłaty świadczenia było następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność to nie budzi wątpliwości, że pozostaje w zwłoce i jest także zobowiązany do zapłaty odsetek od kwoty należnej wnioskodawcy renty za miesiąc czerwiec i lipiec 2012 r. od dnia 26 lipca 2012 r. do dnia wpłacenia tych należności na konto ubezpieczonego. Także w kolejnych miesiącach, w których do dnia 25 powinien był wypłacić świadczenie organ rentowy powinien naliczyć odsetki od kwoty, która przysługiwała w tym czasie uprawnionemu.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd, działając na podstawie art.477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku.

SSO E. Majewska